

Др Михајло Цветковић

**УЗРОЧНА ВЕЗА У
ОДШТЕТНОМ ПРАВУ**

Ниш 2020.

Др Михајло Цветковић

УЗРОЧНА ВЕЗА У ОДШТЕТНОМ ПРАВУ

Издавач

Правни факултет Универзитета у Нишу

За издавача

Проф. др Горан Обрадовић, декан

Рецензенти

Проф. др Мирослав Лазић

Проф. др Марија Амповска

Доц др Самир Манић

Технички уредник

Владимир Благојевић

Штампарија

Медивест Ниш

Тираж

100

ISBN 978-86-7148-267-7

Јелени и Тодору

Садржај

1. УВОД	1
1.1. Појам узрочне везе	1
1.2. Практично и теоријско, правно и филозофско питање	4
1.3. Функције узрочне везе	7
1.4. Класификација услова и узрока са номенклатуром	10
1.5. Заврзламе око узрока и услова	13
1.6. Природна и правна узрочност: зависност и разлике	17
1.7. Историјски осврт	23
1.8. Последица	24
2. ТЕОРИЈЕ О УЗРОЧНОЈ ВЕЗИ	31
2.1. Преглед теорија мање значајних за даљу анализу	33
2.2. Теорија еквиваленције услова	39
2.2.1. Критика	40
2.2.2. Одбрана	42
2.2.3. Судска пракса	44
2.3. Conditio Sine Qua Non	46
2.3.1. Тест и његово спровођење	46
2.3.2. Ограничења CSQN теста	51
2.3.3. Судска пракса	54
2.4. Адекватност узрочне везе	57
2.4.1. Идеја и циљ теорије	57
2.4.2. Мерило адекватности	60
2.4.3. Примери и судска пракса	62
2.4.4. Критика	65
2.5. Заштитни циљ повређене норме	67
2.5.1. Нормативно-телеолошка узрочност	67
2.5.2. Недостаци	71
2.5.3. Алтернативно правоваљано поступање	72
2.6. Стандардно установљавање узрочности у енглеском праву и NESS тест	75

3. ДИРЕКТНА И ПОСРЕДНА УЗРОЧНОСТ	78
3.1. Римско право.....	78
3.2. Романски системи и домаћа доктрина.....	79
3.3. Судска пракса	83
3.4. Теорија о хијерархији узрока	85
3.5. Хипотетички случај „Покварени пртљажник”	87
3.6. Посредне жртве	89
4. ПРОПУШТАЊЕ.....	91
4.1. Римско право и филозофија	91
4.2. Када је пропуштање узрок?	92
4.2.1. Без дужности да се учини нема ни пропуста	94
4.2.1.1. Сталешка правила и професионалне дужности.....	95
4.2.1.2. Дужност чињења због створене опасности	96
4.2.1.3. Законска или уговорена дужност чињења.....	97
4.2.2. Чињење би спречило штету	97
4.3. Судска пракса.....	99
4.4. Хипотетички случај „Против вере”	102
5. ПОДУДАРНИ УЗРОЦИ	106
5.1. Теорија и разликовање од других типова узрочних веза	106
5.2. РЕТЛ члан 3:102: Подударни узроци.....	109
5.3. Судска пракса.....	112
6. АЛТЕРНАТИВНЕ УЗРОЧНЕ ВЕЗЕ	114
6.1. Немогућност идентификације стварног узрока или последице	114
6.2. Алтернативни штетници	117
6.2.1. Судска пракса	117
6.2.2. Ослобађање алтернативних штетника и оспоравање солидарности	122
6.2.3. Пропорционална одговорност из РЕТЛ чл. 3:103: Алтернативни штетници	123
6.3. Алтернативни оштећеници.....	126
6.4. Алтернативни штетници и алтернативни оштећеници	129

6.4.1. Двострука несигурност	129
6.4.2. Судска пракса	131
6.5. Конкуренција случаја и деликта.....	133
6.6. Различита упоредна решења.....	134
7. ХИПОТЕТИЧКИ КАУЗАЛИТЕТ	136
7.1. Опис проблема	136
7.2. Примери.....	137
7.3. Хронологија деловања (акције) и испољавања (реакције).....	138
7.4. Прекинути каузалитет	140
7.5. Резервни узрок.....	142
7.5.1. Гледиште у прилог оштећеном: занемаривање резервног узрока.....	143
7.5.2. Мешовито решење према кривици и функцијама одштетног права.....	147
7.5.3. Гледиште у прилог штетнику: уважавање резервног узрока.....	149
7.6. РЕТЛ Члан 3:104 Потенцијални узроци (хипотетички).....	153
7.6.1. Дефинитивна и неповратна штета.....	153
7.6.2. Додатна штета.....	156
7.6.3. Континуирана штета.....	156
7.7. Сукцесивни узрочни фактори у судској пракси	158
7.8. Хипотетички случај „Узастопни пожари”	159
8. УЗРОК ИЗ СФЕРЕ ОШТЕЋЕНОГ	164
8.1. Штетник је изазвао реакцију оштећеног	165
8.1.1. Потера	165
8.1.2. Оштећени спасилац.....	166
8.2. Физичка предиспозиција и хипотетички случај „Хемофилија”	170
8.2.1. Позитивна и негативна предиспозиција	175
9. САРАДЊА ВИШЕ ШТЕТНИКА	178
9.1. Римско право.....	178
9.2. DCFR 4:102: Сарадња (колаборација).....	179
9.3. Судска пракса.....	183

9.4. Преглед различитих облика сарадње	186
10. ЗБИРНИ КАУЗАЛИТЕТ	188
10.1. Више штетника	188
10.1.1. Судска пракса	191
10.2. Допринос оштећеног	193
10.2.1. Збирни узрок штетника и оштећеног	193
10.2.2. Упоредни закони	195
10.2.3. Правна узрочност доприноса	197
10.2.4. Допринос оштећеног у саобраћају	201
11. МИНИМАЛНИ КАУЗАЛИТЕТ	205
11.1. PETL 3:105 Немерљива парцијална каузалност (минимална узрочност)	206
11.2. Судска пракса	207
11.3. Три могућа решења	208
12. ДОКАЗИВАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ УЗРОЧНЕ ВЕЗЕ	210
12.1. Фактичко и правно питање	210
12.2. Недоказана и оповргнута узрочна веза у судској пракси	212
12.3. Терет доказивања	214
12.3.1. Терет доказивања узрочне везе у медицинском праву	215
12.3.1.1. Груба грешка у лечењу	217
12.3.1.2. Доказ на први поглед (prima facie)	218
12.4. Стандард доказивања	220
12.5. Доказивање и изгубљена шанса	223
13. ДРУГИ УСЛОВИ ОДГОВОРНОСТИ И УЗРОЧНА ВЕЗА	225
13.1. Непажња и намера	225
13.1.1. Хипотетички случај „Дигитално насиље”	229
13.2. Обавеза заштите и противправност	232
13.2.1. Хипотетички случај „Неистражена претња”	235
13.2.2. Хипотетички случај „Грамзива банка”	238
13.4. Објективна одговорност за штету	239
13.4.1. Судска пракса	244

13.4.2. Хипотетички случај „Опасна фотографија”	246
14. УЗРОЧНОСТ КАО МЕРА ОДГОВОРНОСТИ	251
14.1. Обим одговорности и фактори приписивања последице (РЕТЛ члан 3:201)	255
14.2. Изгубљена шанса као прихватљива последица.....	262
14.2.1. Шанса за излечење и преживљавање у медицинском праву.....	263
14.2.1.1. Судска пракса.....	265
14.2.1.2. Предности доктрине о изгубљеној шанси.....	268
14.3. Пропорционална узрочност и одговорност	269
14.3.1. Хипотетички случај „Канцерогени лек”	269
14.3.2. Принцип „све или ништа” или пропорционална одговорност	271
14.4. Практика енглеских судова у азбестним предметима	273
14.4.1. Fairchild (2002)	273
14.4.2. Barker (2006).....	274
14.5. Економска анализа пропорционалне одговорности.....	275
БИБЛИОГРАФИЈА.....	277
Скраћенице.....	277
Прописи	277
Литература	278